

AÚV KSČ 02/1/2/2, 62/23

28. 9. 1976

č.j. P 62

SÚA

U s n e s e n í

2. schůze předsednictva ÚV KSČ ze dne 7. května 1976

k bodu 15: Rozpracování závěrů Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě

/s. V. Biřák/

U s n e s e n o u:

Předsednictvo ÚV KSČ

I. schvaluje v duchu své diskuse předložené rozpracování závěrů Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě jako závaznou směrnicí pro plnění Závěrečného aktu KBSE;

II. ukládá s. L. Štrougalovi

1. předložit tento materiál vládě ČSSR k projednání a zabezpečit konkrétní realizaci navrhovaných opatření;

2. předložit do konce r. 1976 předsednictvu ÚV KSČ průběžnou zprávu o plnění tohoto úkolu.

Provede: s. L. Štrougal

Mm.

Č.j. P 62

U s n e s e n í

2. schůze předsednictva ÚV KSČ ze dne 7. května 1976

k bodu 15: Rozpracování závěrů Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě
/s. V. Biřak/

U s n e s e n o :

Předsednictvo ÚV KSČ

I. schvaluje v duchu své diskuse předložené rozpracování závěrů Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě jako závaznou směrnici pro plnění Závěrečného aktu KBSE;

II. ukládá s. L. Štrougalovi

1. předložit tento materiál vládě ČSSR k projednání a zabezpečit konkrétní realizaci navrhovaných opatření;

2. předložit do konce r. 1976 předsednictvu ÚV KSČ průběžnou zprávu o plnění tohoto úkolu.

Provede: s. L. Štrougal

Č.j. P 62/23

U s n e s e n í

k bodu Rozpracování závěrů Konference o bezpečnosti
a spolupráci v Evropě
/s. V. Biřak/

U s n e s e n o :

Předsednictvo ÚV KSČ

I. schvaluje ^{ne} předložené rozpracování závěrů Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě jako závaznou směrnici pro plnění Závěrečného aktu KBSE;

II. ukládá s. L. Štrougalovi

1. ~~určeně~~ předložit tento materiál vládě ČSSR k projednání a zabezpečit konkrétní realizaci navrhovaných opatření;
2. předložit do konce r.1976 předsednictvu ÚV KSČ průběžnou zprávu o plnění tohoto úkolu.

Provede: s. L. Štrougal

62/23

Rozpracování závěrů Konference o bezpečnosti
a spolupráci v Evropě

PŘÍLOHA III

Předsednictvo ÚV KSČ svým usnesením z 22. 8. 1975 uložilo rozpracovat aplikaci závěrů vyplývajících z helsinské konference na jednotlivé úseky a konzultovat a koordinovat ji s ostatními socialistickými zeměmi.

Ve smyslu zprávy, schválené P ÚV KSČ, o výsledcích jednání KBSE, která zdůraznila, že těžiště vývoje po Konferenci bude přeneseno do oblasti jeho aplikace, k níž bude přirozeně každá strana přistupovat z hlediska svých zájmů a potřeb, je účelem předkládaného materiálu konkrétně vymezit tyto zájmy z hlediska ČSSR a stanovit směry jejich realizace.

Z hlediska základních třídních zájmů socialistických zemí vycházíme z toho, že již samo úspěšné završení Konference, jako jednoho z klíčových bodů Programu míru, schváleného XXIV. sjezdem KSSS a přijatého i XIV. sjezdem KSČ, plní závažný úkol - dále posunout mezinárodní situaci v Evropě a ve světě směrem k dalšímu prohlubování procesu uvolnění a prosazení zásad mírového soužití. Tento závěr byl plně potvrzen i XXV. sjezdem KSSS.

Ve svém projevu na XXV. sjezdu KSSS L. I. Brežněv vytýčil jako jeden z hlavních úkolů realizovat všechny zásady a ujednání dohodnutá v Helsinkách. Pokud jde o SSSR, činí tak a bude tak postupovat i nadále. Rovněž komuniké z porady tajemníků ÚV komunistických a dělnických stran, konané v lednu 1976 ve Varšavě konstatovalo, že státy socialistického společenství jsou ochotny všestranně přispívat k realizaci všech zásad a závazků, obsažených v Závěrečném aktu evropské konference.

Zásadně je třeba vycházet z toho, že realizace výsledků KBSE bude mít dlouhodobý charakter. Její těžiště bude především v oblasti dvoustranných vztahů s kapitalistickými státy. Tak bude zajišťována materializace procesu uvolňování a dalšího upevňování pozitivních prvků ve vztazích mezi státy s různým společenským zřízením.

Konkrétně půjde především o to soustředit se na další posilování významu, váhy a na cílevědomou realizaci Závěrečného aktu, zejména pak Deklarace o zásadách vztahů mezi evropskými státy, ke kterým je třeba přistupovat jako k celku, aby byl udržen a posílen jejich zásadní politický význam.

Pokud jde o otázky vojenského charakteru, vyplývající z tzv. opatření na posílení důvěry, které jsou součástí I. koše, budeme je realizovat výlučně s přihlédnutím k politickým potřebám tak, aby nebyly ohroženy celkové výsledky KBSE a to v takové míře, která v žádném případě nebude přesahovat rámec příslušných ustanovení Závěrečného aktu. Tento postup je plně umožněn přijatou zásadou dobrovolnosti pro plnění těchto ustanovení. Přijatých ustanovení, majících vztah k odzbrojení, však budeme aktivně využívat v jednáních o těchto otázkách.

Co se týče problematiky II. III. koše, je nutno vycházet ze dvou hledisek. Na jedné straně maximálně využít všech možností obsažených v Závěrečném aktu k ofenzivnějšímu prosazování našich konkrétních hospodářských, jakož i ideologicko-politických zájmů a potřeb ve vztahu ke kapitalistické Evropě, k USA a Kanadě. Na druhé straně pokud jde o ty části či jednotlivá ustanovení Závěrečného aktu, která byla přijata jako výsledek úsilí západních států, postupovat tak, abychom nedávali Západu zbytečné záminky k oslabování celkových politických výsledků KBSE. Současně nedopouštět, aby kapitalistické státy zneužívaly některých ustanovení II. a III. koše k zasahování vnitřních záležitostí.

Jednou z hlavních oblastí iniciativy socialistických zemí při dalším prohlubování procesu détente bude úplné zmírnění politického napětí uvolněním vojenským. V tomto směru bude ČSSR společně s dalšími bratrskými zeměmi i nadále usilovat o pozitivní vývoj jednání o snížení a později i o zastavení horečného zbrojení a o další postup směrem ke všeobecnému a úplnému odzbrojení, o snižování vojenské konfrontace v Evropě.

Současně budeme všestranně podporovat úsilí k tomu, aby pozitivních výsledků Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě bylo využito k ovlivňování vývoje i v jiných oblastech světa, zejména pak v Asii.

Vycházíme z toho, že ve výsledcích konference byla poprvé na široké celokontinentální mnohostranné základně zemí s rozdílným společenským zřízením vytvořena a svým způsobem i institucionalizována politická platforma mezinárodních vztahů, založených na principech mírového soužití a uznání objektivní nezbytnosti dále pokračovat a prohlubovat proces uvolňování napětí a učinit jej nezvratným. Za prvořadý politický úkol proto považujeme podnikat takové kroky, které by zabezpečovaly, aby tato politická platforma byla udržena a dále upevňována jako základna proti snahám reakčních a аван- turistických sil mezinárodního imperialismu, jakož i peking- ských maoistů zastavit nebo zvrátit tento pozitivní vývoj, vyvolávat krizové situace a nové válečné nebezpečí. Společná politická aktivita socialistických zemí by proto měla ener- gicky čelit všem pokusům narušit a rozložit tuto platformu.

Skutečnost, že signatáři Závěrečného aktu jsou země s protikladným společenským zřízením vyžaduje vést současně boj na dvou základních frontách: Na jedné straně všestranně využívat výsledků konference jako platformy dalšího posilování pozic socialistického společenství, sil pokroku, demokracie a míru a rozhodně čelit všem snahám kapitalistických zemí

zneužívat výsledků konference proti zájmům socialistických zemí. Na druhé straně provádět rozvážnou a pružnou politiku sledující dlouhodobě orientované systematické upevňování bezpečnosti v Evropě, zlepšování vzájemných vztahů mezi signatáři Závěrečného aktu a zvyšování jejich politické úrovně.

Tento postup bude na nás klást stupňující se nároky, což předpokládá důsledné spojování komunistické principiálnosti s manévrovací pružností a bezpečně se opírat o stálé upevňování těsné součinnosti a důsledné koordinace zahraničně politické činnosti socialistických zemí.

Další posilování jednoty a koordinovaného postupu zemí socialistického společenství na mezinárodním fóru, neustálé posilování a prohlubování spolupráce v rámci Varšavské smlouvy a RVHP považujeme tedy za kategorický předpoklad dalšího postupu vpřed. Proto budeme plně podporovat i realizaci dohodnutých opatření zaměřených na institucionalizaci politického mechanismu Varšavské smlouvy vytvořením Výboru ministrů zahraničních věcí Varšavské smlouvy a Společného sekretariátu.

V souladu s těmito zásadními hledisky bylo přistoupeno ke konkrétnímu rozpracování výsledků KBSE, vztahujícím se k otázkám bezpečnosti v Evropě, ke spolupráci v oblasti hospodářství, vědy a techniky a životního prostředí, jakož i ke spolupráci v humanitárních a jiných oblastech.

I.

V oblasti týkající se otázek bezpečnosti v Evropě budeme sledovat tyto cíle:

- důsledně prosazovat realizaci Závěrečného aktu KBSE a jeho cílevědomé transformování do dvoustranných vztahů se zeměmi s rozdílným společenským zřízením, pokračovat v rozvíjení dlouhodobé, vzájemně výhodné spolupráce s těmito zeměmi

na zásadách mírového soužití a za tím účelem pokračovat v rozvíjení kontaktů, zejména na vysoké a nejvyšší politické úrovni;

- usilovat o to, aby pokud možno všechny smlouvy a dohody, uzavírané s evropskými kapitalistickými státy, obsahovaly obecné odvolání na Závěrečný akt KBSE, zejména pak na Deklaraci o zásadách vztahů, a aby tak byla posilována mezinárodně právní účinnost a váha této Deklarace a podporována myšlenka, že výsledky KBSE jsou mezníkem ve vývoji situace v Evropě;

- rozpracovat konkrétní uplatňování závěrů KBSE vůči jednotlivým zúčastněným, nesocialistickým zemím. Formulovat naše požadavky vyplývající z respektování a naplňování Závěrečného aktu a zároveň registrovat případy porušování nebo neplnění Závěrečného aktu a zároveň registrovat případy porušování nebo neplnění ustanovení Závěrečného dokumentu ze strany západních zemí. Obou těchto faktorů využívat podle politické potřeby a odpovídajícími formami při jednáních s kapitalistickými státy;

- do každé zprávy či komuniké o mezistátních jednáních s evropskými kapitalistickými státy prosazovat pozitivní hodnocení výsledků KBSE, prohlášení o významu Deklarace o principech vztahů mezi státy pro nové uspořádání mezistátních vztahů v Evropě a o úmyslu se jimi řídit a dodržovat je;

- obdobně postupovat v jednáních i s mimoevropskými státy; aby se tak rozšiřovala politická platnost významu výsledků KBSE i za hranicemi Evropy a stimulovala příznivé podmínky pro obdobná řešení i v jiných oblastech světa, zejména pak v Asii;

- s výjimkou Rakouska /s ohledem na státní smlouvu o neutralitě a nebezpečí vzniku precedentu pro upevňování politických vztahů mezi Rakouskem a NSR/ usilovat o uzavření se všemi evropskými kapitalistickými státy bilaterálních deklarací mezi ČSSR a ostatními účastníky Konference, založených na Deklaraci o zásadách vztahů jako celku s tím cílem, aby byl význam Deklarace dále posílen jejím přenesením do dvoustranných vztahů a aby současně byl naší zahraniční politice dán ve dvoustranných vztazích do rukou další nástroj pro rozvíjení diplomatické iniciativy;

10

- vycházejí z myšlenky o politických konzultacích, která byla dlouhou dobu prosazována sovětskými přáteli na jednáních 2. fáze KBSE v Ženevě, usilovat - opět s výjimkou Rakouska - o uzavření dohod či smluv o politických konzultacích se všemi západními účastníky KBSE. Tímto smluvním prvkem posilovat cíle a záměry politiky soužití, jak jsou konkretizovány ve výsledcích KBSE; současně i v tomto případě poskytnout naší zahraniční politice v rámci dvoustranných vztahů další nástroj udržení iniciativy v našich rukou, a to v politických otázkách, na nichž máme prvořadý zájem;

- k posilování účinnosti Deklarace o vzájemných vztazích mezi evropskými státy vhodně využívat i styků mezi parlamenty, a to jak na bilaterální, tak i multilaterální úrovni /v rámci meziparlamentní unie/;

- usilovat o to, aby se pozitivní výsledky KBSE a zejména principy obsažené v Deklaraci vztahů mezi státy ve svém celku promítaly i do vhodných dokumentů Organizace spojených národů, specializovaných agencí OSN a dalších mezinárodních vládních i nevládních organizací;

- prokonzultovat se spojenci možnost uskutečnění různých akcí politických i společenských organizací a nevládních institucí, jako např. zástupců politických stran či společenských organizací z obou částí Evropy k realizaci zásad Závěrečného aktu. V tomto směru aktivně využívat i existující Mezinárodní výbor představitelů evropské veřejnosti pro KBSE se sídlem v Bruselu;

- v těsném koordinovaném postupu se spojenci se připravovat na schůzku vysokých úředníků, která se uskuteční v roce 1977 v Bělehradě s tím, aby toto setkání neohrozilo výsledky, dosažené v Helsinkách.

x x x x

- pokud jde o tzv. opatření na posílení důvěry, budou z naší strany realizována v souladu s literou Závěrečného aktu, s našimi zájmy a zájmy socialistického společenství v úzké součinnosti se spojenci ve Varšavské smlouvě;

- budou uskutečňována v souladu s rozhodnutím politického vedení prostřednictvím FMZV po konzultacích s MZV SSSR a v úzké součinnosti s FMNO a FMV.

x x x

Pokud jde o odzbrojovací problematiku, která je v Závěrečném aktu zmíněna pouze rámcově, vycházíme z toho, že její prosazování bude patřit - jak výrazně potvrdily výsledky XXV. sjezdu KSSS - k hlavním úkolům zahraniční politiky socialistických zemí po Konferenci.

Bude zejména nutné usilovat o zastavení rostoucího horečného zbrojení nebezpečného pro mír a o přechod k omezení nahromaděných zásob zbraní a k odzbrojení.

V této souvislosti bude zejména třeba:

- aktivně podporovat všechny iniciativní kroky SSSR a především poslední důležité návrhy na zákaz vývoje a výroby nových druhů zbraní hromadného ničení a nových systémů těchto zbraní, jakož i návrh Smlouvy o úplném a všeobecném zákazu zkoušek jaderných zbraní;

- aktivně se podílet na prosazování společné politiky socialistických zemí na vídeňských jednáních o snížení ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě s cílem dosáhnout konkrétních výsledků;

- vzhledem k důležitosti úsilí o svolání světové konference o odzbrojení vyvinout v dvoustranných jednáních tlak především vůči těm zemím, které ještě o užitečnosti podobné akce pochybují, anebo se zatím proti ní staví;

- v těsné koordinaci s ostatními socialistickými zeměmi aktivně přispívat k dalšímu zefektivnění práce ženevského výboru pro odzbrojení, kde se vytvářejí reálné perspektivy vbrzku uzavřít mezinárodní konvenci o zákazu zneužívat vojensky nebo jakkoli prostředků ovlivňujících životní prostředí, jakož i částečnou dohodu o zákazu chemických zbraní;

- usilovat o to, aby nynější neustálý růst vojenských výdajů mnoha států vystřídala praxe systematického snižování těchto výdajů;

- aktivně podporovat návrh SSSR na uzavření celosvětové smlouvy o nepoužívání síly v mezinárodních vztazích, která by mj. vytvořila příznivé podmínky pro postup k odzbrojení.

II.

V oblasti II: koše budeme věnovat prvořadou pozornost aktivní podpoře návrhů SSSR na uspořádání celoevropských kongresů nebo mezinárodních konferencí o spolupráci při ochraně životního prostředí, v rozvoji dopravy a energetiky. Na tyto akce zaměříme i odpovídající vnitrostátní přípravu.

Na úseku spolupráce v oblasti hospodářství, techniky, vědy a životního prostředí budeme výrazně prohlubovat aktivní pojetí čs. vnějších ekonomických vztahů, které by podporovalo uskutečňování aktivní mírové politiky ČSSR a zároveň odpovídalo potřebám dalšího efektivního rozvoje socialistického hospodářství, zejména maximálním využitím světového vědeckotechnického pokroku.

K tomuto aktivnímu pojetí čs. vnějších ekonomických vztahů musí být vytvořeny základní předpoklady v připravovaném šestém pětiletém plánu rozvoje národního hospodářství /na léta; 1976-1980/. Na základě úkolů a věcného i teritoriálního zaměření čs. vnějších ekonomických vztahů obsažených v tomto plánu, zaměřit se při realizaci závěrů Konference zejména na tyto otázky:

- pokud jde o oblast hospodářské kooperace, jejíž úloha se ve vnějších ekonomických vztazích neustále zvyšuje, věnovat pozornost urychlenému vyjasnění věcných záměrů v oblasti hospodářské kooperace na příštích 5 - 6 let. Tyto práce je třeba spojovat s řešením konkrétních problémů dalšího rozvoje jednotlivých úseků z oborů výroby, především těch, které podmiňují dosažení rychlejší a efektivnější tvorby zdrojů a intenzivnější využívání progresivních faktorů hospodářského růstu. Potřebná opatření k vypracování a koordinaci záměrů hospodářské kooperace do 30. 4. 1976 přijala již vláda usnesením ze dne 2. října 1975 čj. 273;

- pokud jde o vědeckotechnickou spolupráci, jejíž význam rovněž dále poroste, obdobně jako na úseku hospodářské kooperace, v průběhu I. pololetí 1976 vypracovat návrh souhrnného programu dalšího rozvoje spolupráce v této oblasti;

- k posílení aktivního pojetí čs. vnějších ekonomických vztahů a optimálnímu využití výsledků KBSE, je nezbytné rozpracovat metodologii přípravy a vlastního uplatňování nových forem a metod mezinárodní hospodářské spolupráce. Tyto práce, které by měly být ukončeny v průběhu I. pololetí 1976, zaměřit na řešení a praktické provádění nových forem hospodářské spolupráce;

- při mezinárodně obchodní spolupráci k posílení exportní schopnosti národního hospodářství zkvalitňovat komerční práci, prohlubovat součinnost zahraničního obchodu s výrobou, zlepšovat formy a metody zahraničně obchodní činnosti, rozšiřovat a zkvalitňovat čs. majetkové účasti v zahraničí apod.;

- na úseku hospodářských a komerčních informací soustředit předávání těchto informací a předpisů v Čs. obchodní komoře, neboť její členská základna zahrnuje nejen obchodní, ale i výrobní organizace a podniky; v ČSOK

podstatně rozšířit dosavadní konzultační služby o právních, obchodně politických, obchodně technických, celních a jiných otázkách, což by umožňovalo i uskutečňovat kontrolu nad předávanými informacemi a vhodně usměrňovat postup čs. podniků v zahraničním styku;

- pokud jde o informace o obsahovém zaměření čs. národohospodářských plánů a statistických informací o rozvoji čs. národního hospodářství a zahraničního obchodu, přezkoumat účelnost a rozsah opatření v této oblasti při plném respektování zásad utajení a ochrany čs. národohospodářských zájmů;

- na úseku zastupování zahraničních firem v ČSSR byly již vládou ČSSR schváleny zásady právní úpravy tohoto zastupování. V této souvislosti co nejdříve dopracovat již připravovaný návrh na vybudování mezinárodního obchodního střediska v Praze;

- využívat příslušných ustanovení Závěrečného aktu, týkající^{ch} se obchodně politických otázek k dalšímu rozšiřování a zdokonalování úpravy smluvně právních vztahů a vytváření dalších předpokladů pro dvoustrannou i mnohostrannou spolupráci v hospodářství, vědě a technice v duchu principů rovnosti, respektování svrchovanosti a nevměšování do vnitřních záležitostí;

- vzhledem k tomu, že Závěrečný akt neposkytuje dostatečnou oporu pro odstranění pozůstatků diskriminační praxe vyspělých kapitalistických států vůči ZSS v oblasti mezinárodních hospodářských vztahů, projednat v orgánech RVHP interpretaci závěrů KBSE s cílem jejich aktivního využití pro obhajobu a zajištění zájmů socialistického společenství v dalším rozvoji jeho ekonomických vztahů s kapitalistickými státy;

- v zájmu zvýšení účinnosti naší obchodně ekonomické politiky urychlit v úzké spolupráci všech zainteresovaných

státních orgánů rozpracování a praktické prosazování dlouhodobých koncepcí vztahů s jednotlivými kapitalistickými státy. Rovněž rozpracovat náš další postup vůči USA v otázkách normalizace obchodně ekonomických vztahů;

- při rozvíjení našich bilaterálních obchodně ekonomických vztahů s členskými státy EHS vycházet z připravované smluvní úpravy vztahů po linii RVHP;

- konkretizovat další zaměření naší úvěrové politiky jak z hlediska forem a charakteru a úvěrů, tak i z teritoriálního hlediska, a to v úzké návaznosti na věcné náměty dovozu investičního zařízení na příštích 5 - 6 let;

- v úzké spolupráci s členskými státy RVHP prosazovat v dopravě takové záměry, jako např. uzavření mezinárodní dohody o zavedení automatického spřáhla v železniční dopravě, vytvoření jednotné soustavy vnitrozemské vodní dopravy v Evropě, sjednocení a zjednodušení přepravy v kontejnerech apod.;

- v oblasti spojů zlepšovat poštovní a telekomunikační provoz ve vztahů k jednotlivým evropským státům;

- pokud jde o projekty společného zájmu, podílet se v mezích našich ekonomických možností na projektech, týkajících se zejména přepravy plynu, ropy, případně elektrické energie z SSSR, nebo i dalších států do zemí západní Evropy. Naše účasti budou postupně vyjasňovány a zvažovány vždy se zřetelem na konkrétní přínos jednotlivých akcí pro čs. ekonomiku a na společný zájem socialistických zemí;

- vypracovat rozbor problematiky vynálezů a jiných průmyslových práv, včetně licenční politiky a problematiky technické normalizace z hlediska Závěrečného aktu a opatření prováděných a připravovaných v RVHP;

- vypracovat v návaznosti na výsledky závěrů k třetí části Závěrečného aktu rozbor problematiky cestovního ruchu s případnými návrhy k dalšímu rozvíjení aktivního cestovního ruchu. Posoudit též možnost dalšího zpružnění čs. celní praxe na hraničních přechodech;

- v otázkách životního prostředí zaměřit pozornost - v souladu s příslušnými programovými dokumenty RVHP - především na oblast základního výzkumu, prognostiky, vypracování koncepcí, systému sledování životního prostředí apod. Aktivně rozvíjet takové formy mezinárodní spolupráce, které nevyvolávají jednostranné požadavky na neplánovaný růst investic;

- usilovat, aby socialistické státy koordinovaly v příslušných orgánech RVHP postup k využití existujících mezinárodních organizací pro realizaci mnohostranných opatření, vyplývajících ze Závěrečného aktu. Jde zejména o Evropskou hospodářskou komisi, dále pak UNESCO /některé otázky vědecké a vědeckotechnické spolupráce, životního prostředí/, Program OSN pro životní prostředí /UNEP/, Mezinárodní agenturu pro atomovou energii /MAAE/, Světovou zdravotnickou organizaci /WHO/, Světovou meteorologickou organizaci /WMO/ a další. Vůči Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj /OECD/ a Evropské radě nevyvíjet z čs. strany aktivitu a v případě iniciativy ze strany těchto organizací se orientovat na navázání vztahů mezi RVHP a zmíněnými organizacemi nebo usilovat alespoň o koordinovaný postup členských států RVHP;

- v zájmu posílení celostátní koordinace a kontroly v celospolečenském zájmu posílit úlohu Rady pro mezinárodní hospodářskou a vědeckotechnickou spolupráci jako poradního, koordinačního a iniciativního orgánu vlády ČSSR a posuzovat v ní koncepční záměry hospodářské a vědeckotechnické spolupráce včetně průmyslové kooperace s nesocialistickými státy,

jakož i čs. stanoviska a náměty, týkající se společného postupu států RVHP při realizaci závěrů KBSE; za tímto účelem posílit v nezbytném rozsahu aparát Rady pro mezinárodní hospodářskou a vědeckotechnickou spolupráci.

III.

V oblasti humanitárních a jiných otázek postupovat ofenzívně ve všech směrech, kde jsou pro to podmínky. Opírat se o skutečnost, že závěrečný dokument Konference stanoví jasná kritéria této spolupráce, která má směřovat k upevnění míru a bezpečnosti a respektovat přijaté principy vztahů mezi státy, zejména pak princip nevměšování a respektování zákonů, tradic a zvyklostí každého státu. Při rozvíjení spolupráce v těchto oblastech vycházet v duchu Závěrečného aktu ze zásady reciprocity.

1. O b l a s t k o n t a k t ů m e z i l i d m i

Vycházet z toho, že čs. pasová a vízová praxe je proti západním státům jednou z nejpružnějších, což vytváří předpoklady pro pranýřování a ofenzivní postup proti některým diskriminačním praktikám kapitalistických států, jimiž porušují závěry KBSE. I když z hlediska ustanovení Závěrečného aktu nevyžaduje čs. pasová a vízová praxe téměř žádných změn, navrhuje se některá opatření, umožňující určité prohloubení tzv. mezilidských vztahů. Kromě toho P ÚV KSČ již přijalo některá opatření, představující další zpružnění našeho postupu

v této oblasti. Patří sem ku příkladu usnesení P ÚV KSČ z 12.12.1975 o úkolech o postupu vůči čs. emigraci a z 19. 12. 1975 o postupu při povolování vystěhování čs. občanů německé národnosti do NSR.

- Na úseku setkání na základě rodinných svazků rozšířit okruh osob, jimž bude povolen výjezd do kapitalistické ciziny k návštěvě příbuzných, kteří tam žijí legálně tak, že návštěvy budou povolovány oběma manželům současně; zároveň budou osobám v důchodovém věku povolovány cesty do kapitalistické ciziny bez ohledu na počet cest v jednom roce i na délku jejich trvání;

- na úseku spojování rodin vyřídít v letech 1975-1976 žádosti nezletilých dětí o vystěhování z ČSSR za podmínky, že si žadatelé osobně vyřídí potřebné formality na čs. zastupitelských úřadech. Obdobně přistupovat i k některým žádostem manželek emigrantů, které žijí v ČSSR osaměle;

- na úseku cestování z osobních a profesionálních důvodů vyjmout celníky z kategorie tzv. kategorizovaných osob a udělovat jim víza v kompetenci čs. zastupitelských úřadů; obdobně udělovat víza v kompetenci čs. zastupitelských úřadů bez souhlasu ústředí také sportovním novinářům, pracovníkům rozhlasu, televize a filmu v případech, kdy tvoří doprovod zahraničních sportovců na utkání v ČSSR a za předpokladu, že v minulosti neporušili etiku sportovního novináře a neostouzeli ČSSR. Pokud jde o církevní osoby, členy náboženských organizací a jejich zaměstnance, udělovat tranzitní víza v kompetenci čs. zastupitelských úřadů v případě, že obdrželi víza do SSSR, NDR, BLR, PLR nebo MLR;

- koordinovat vízovou praxi se socialistickými státy, především se Sovětským svazem. Prozkoumat otázku možnosti rychlého udělování tranzitních víz, zejména pro rakouské novináře, do zemí, s nimiž má Rakousko dohody o bezvízovém styku;

- podle konkrétní politické situace diferencovaně navrhopvat některým kapitalistickým státům uzavření dohod o bezvízovém styku, pokud jde o diplomatické a služební pasy;

- v případech, kdy vízová praxe západních států znevýhodňuje naše občany ve srovnání s naší praxí vůči občanům dané země, prosazovat zásadu reciprocit;

- v zájmu zlepšení kontaktů a turistického ruchu urychlovat odbavování na hraničních přechodech, což zejména umožní rozšíření některých stávajících přechodů, na nichž bude oddělena nákladní doprava od osobní. Současně prozkoumat politickou i ekonomickou vhodnost postupného zřizování dalších hraničních přechodů včetně přechodů na hranicích s kapitalistickými státy;

- v zájmu zvýšení ochrany společnosti před kriminálními trestními činy usilovat o to, aby západní státy nebyl udělován "politický" azyl osobám, které z ČSSR uprchly jako kriminální zločinci. Dojde-li k takovým případům, využívat jich ke kompromitaci politiky těchto států. V této souvislosti prozkoumat možnost navrhnout některým kapitalistickým státům, zejména Rakousku a NSR uzavření smlouvy o vydávání pachatelů kriminálních trestních činů.

2. O b l a s t i n f o r m a c í

V oblasti výměny informací mají ustanovení Závěrečného aktu charakter doporučení, která předpokládají realizaci teprve ve formě budoucích dohod, při jejichž sjednávání je třeba důsledně prosazovat naše zájmy, snažit se vytvořit předpoklady pro naše ofenzivní působení směrem na Západ a maximální omezení ideologického pronikání ze Západu k nám.

- na úseku tištěných informací prosazovat v bilaterálních jednáních se západními státy, aby univerzitní knihovny, katedry češtiny, slovenštiny a slavistiky, jakož i další instituce dle místních podmínek odebíraly čs. periodický tisk. Vytypovat některé tituly západního tisku, které jsou z hlediska svého obsahu nejméně škodlivé, jež by přicházely v úvahu pro eventuální širší odběr. Neomezovat se přitom jen na dovoz tisku z jazykově tradičních západních zemí /NSR, Francie, Velká Británie, USA/. V dohodě s příslušnými orgány určit knihovny, hotely, případně další organizace, které by západní tisk odebíraly a způsob jeho rozšiřování. Zajistit na mezinárodní konferenci, festivaly apod. větší přísun západního tisku. V této souvislosti řešit i otázku rozšiřování možnosti předplatného;

- výměnu tištěných informací regulovat uzavíráním dohod o dovozu publikací ze zahraničí recipročně za vývoz čs. publikací do zemí přednostního zájmu. Provéřit možnosti zvýšení vývozu a výměny čs. kulturních, školských, vědeckých a zdravotnických časopisů a koedice literatury z těchto oblastí jako účinného prostředku propagace výsledků socialistického způsobu života /opatření předpokládaná v tomto a předchozím odstavci realizovat ve spolupráci FMZV, FMV, ministerstva spojů, PZO Artia a příslušných oddělení ÚV KSČ;

- v zájmu co nejefektivnějšího působení směrem na Západ věnovat zvýšenou péči obsahu, zaměření a atraktivnosti čs. cizojazyčných periodik a publikací jako důležitého nástroje propagace ČSSR v zahraničí. Zvážit zvyšování nákladu těchto tiskovin a případně rozšíření jejich jazykových mutací. Z tohoto hlediska věnovat náležitou pozornost kádrovému obsazení příslušných redakcí;

- urychleně vytvořit jednotnou čs. agenturu "Orbis" pro propagaci do zahraničí;

- věnovat pozornost obsahovému i technickému zkvalitnění /dosah vysílání/ zahraničního vysílání čs. rozhlasu;

- usilovat o soustavné zlepšování úrovně programů čs. televize a zejména politického zpravodajství, a to i s ohledem na skutečnost, že značná část čs. území je pokryta televizním signálem NSR a Rakouska;

- na úseku spolupráce v oblasti informací budou hlavní čs. deníky, ČTK a odborné časopisy navazovat užší kontakty a uzavírat dohody o spolupráci především s pokrokovými partnery na Západě s cílem vytvářet předpoklady pro objektivní informování západní veřejnosti o ČSSR. Zvat do ČSSR pokrokové a jiné seriózní novináře a publicisty, kteří zaručují víceméně objektivní informace o socialistickém Československu. Iniciativně rozšiřovat kontakty se západními nakladateli, zejména pokrokovými a v jednání s nimi prosazovat s odvoláním na závěry helsinského dokumentu publikování především našich současných autorů. Při navazování přímých kontaktů Čs. svazu novinářů s partnerskými organizacemi na Západě prosazovat v dohodě s OMP ÚV KSČ a FMZV výměnu oficiálních delegací novinářů;

- na úseku zlepšení podmínek pro práci novinářů ustanovit funkci mluvčích vlády, jednotlivých ministerstev a ústředních úřadů, resp. aktivizovat jejich činnost, jejichž pracovní náplní bude mj. periodicky informovat akreditované novináře o aktuálních otázkách vnitřní politiky a stanoviscích ČSSR k mezinárodním problémům;

- ustanovení Závěrečného dokumentu, týkající se vydávání mnohоразových vstupních a výjezdních víz pro akreditované novináře /což ČSSR b ě ž n ě činí /, využívat např. proti USA, které jsou signatářem Závěrečného aktu, avšak čs. novinářům mnohоразová víza odmítají udělovat;

3. S p o l u p r á c e v o b l a s t i k u l t u r -
n í c h , v ě d e c k ý c h a z d r a v o t n í c -
k ý c h s t y k ů

Při rozvíjení spolupráce v této oblasti postupovat ofenzívně a diferencovaně podle přednostních zájmů čs. zahraniční politiky, intenzivněji pronikat našimi idejemi a kvalitou našich akcí. Přitom využívat všech pozitivních argumentů, jež poskytuje dosažená sociální a kulturní úroveň ČSSR.

Za základnu k rozvíjení této spolupráce i nadále považovat kulturní dohody, respektive dohody o vědeckotechnické spolupráci a příslušné prováděcí plány. Tuto smluvní základnu upevňovat a rozšiřovat tak, aby byla umožněna kontrola, regulace a využívání styků podle potřeb a zájmů čs. zahraniční politiky. V plném rozsahu zachovat a dále rozvíjet celospolečenské řízení zahraničních styků v těchto oblastech, především ve shodě s našimi politickými zájmy a čelit snahám o rozšiřování individuálních styků na základě nekoordinovaných a nekontrolovaných osobních kontaktů. Čelit paušálnímu realizování bezdevizových cest na základě pozvání a vysílat ve větší míře na naše náklady pracovníky, které sami vybíráme. Při sjednávání smluvních dokumentů s kapitalistickými státy dbát o to, aby byla respektována suverenita našeho státu, naše zákonodárství a socialistický společenský řád a o to, aby smluvní úprava styků nevytvářela žádné možnosti pro vměšování do našich vnitřních záležitostí. Konkrétně bude třeba:

- přezkoumat a připravit návrhy úprav dosavadního pojetí kulturních dohod s nesocialistickými státy, prováděcích plánů k těmto dohodám i zvláštních přímých dohod našich organizací a institucí se zahraničními partnery. Usilovat při tom o to, aby dohody preferovaly především rozvoj styků po linii institucí. V prováděcích dokumentech podle možností zakotvit i vzájemnou účast na mezinárodních kongresech, symposiích, konferencích, národních akcích s mezinárodní účastí apod. Těchto akcí

využívat k tomu, aby se zahraničním účastníkům dostalo příležitosti seznámit se s vymoženostmi našeho socialistického zřízení a zejména s rozvojem čs. kultury, vědy, školství a zdravotnictví;

- zvážit možnost podpory tematických zájezdů, jež pořádají československé cestovní kanceláře na náklady účastníků, případně při částečné dotaci. Kde je to z hlediska Československé socialistické republiky výhodné, zvážit možnost přijímání takovýchto tematických zájezdů ze západních zemí;

- provádět systematickou přípravu osob vysílaných v rámci kulturních, vědeckých, školských a zdravotnických styků se zahraničím, pověřovat je konkrétními úkoly státní propagace a poskytovat jim vhodné informační a propagační materiály; obdobně zvýšit náročnost na politickou úroveň čs. pracovníků přijímajících zahraniční protějšky v ČSSR;

- vytvářet mobilní kádrovou rezervu čs. odborníků a expertů pro působení v mezinárodních vládních i nevládních organizacích;

- v oblasti kulturních výměn s vyspělými kapitalistickými státy soustřeďovat se na výměnu špičkových hodnot a tak propagovat vyspělou socialistickou kulturu a umění i socialistické řízení a jeho péči o rozvoj kultury a uchování kulturního dědictví;

- využít některých špičkových kulturních akcí, jako bude ku příkladu otevření sbírek Národní galerie v Jiřském klášteře, či hudební festival Pražské jaro k široké mezinárodní propagaci čs. kultury a ČSSR. Notifikovat podobné akce účastníkům Konference a pozvat na příslušné úrovni delegace;

- dbát o to, aby naše kulturní akce v zahraničí měly co největší politický účinek, byly dobře organizačně a propagačně zajištěny. Za tím účelem i nadále využívat společností přátel ČSSR, krajanských spolků, představitelů komunistických stran a pokrokových činitelů příslušných zemí;

- využívat spolupráce a výměny materiálů mezi vydavatelskými encyklopedií k propagaci údajů o naší zemi v zahraničních encyklopediích;

- v oblasti filmu kromě koprodukcí se socialistickými zeměmi nabídnout partnerům v kapitalistických zemích /Francie, NSR atd./ natáčení společných filmů, zejména krátkometrážních, za předpokladu podmínek výhodných pro obě strany. Usilovat i nadále o proniknutí na mezinárodní filmové festivaly v kapitalistických zemích a využít závěrů KBSE při přípravě i v průběhu MFF v Karlových Varech. Podporovat v subkomisi pro fotochemii při stálé komisi pro chemii RVHP urychlené zavedení výroby kvalitní filmové suroviny špičkové úrovně;

- na úseku školství a vědy vydat Zásady pro regulaci styků čs. vysokých škol s jejich zahraničními partnery na základě prováděcích plánů ke kulturním dohodám a jejich financování;

- vypisovat aspoň nevelký počet stipendijních pobytů ke studijním stážím odborně a zejména politicky perspektivních mladých vědeckých pracovníků z kapitalistických států - signatářů KBSE -, kteří mají jinak menší naději projít ve své mateřské zemi konkursem v rámci dohod;

- ve spolupráci s ÚV SSM uvážít možnost zvýšení účasti mladých pracovníků, zařazených do kádrové rezervy, na činnosti mezinárodních organizací, na vědeckých kongresech a využít cílevědomě styků mladých vědeckých pracovníků k propagaci zásad socialistické vědy mezi aktivní mladou generací ve světové vědě;

- řešit komplexně právní a sociální otázky, související s uzavíráním smíšených manželství mezi čs. a zahraničními studenty;

- při projednávání ekvivalentnosti vysokoškolských diplomů s jednotlivými nesocialistickými státy postupovat aktivněji a diferencovaně podle zemí našeho přednostního zájmu;

- v koordinovaném postupu s ostatními socialistickými státy urychleně připravit naše stanovisko navrhovaného svolání "Vědeckého fóra";

- v oblasti zdravotnických styků s vyspělými kapitalistickými státy rozvíjet spolupráci, zaměřenou na řešení konkrétních a nejzávažnějších zdravotnických problémů v oblasti nemocí srdce a cév, nádorových onemocnění, virových nemocí a zejména chřipky, gerontologie a pediatrie a zdravotnických aspektů životního prostředí.

Celkově pokud jde o naše kulturní, školské a vědecké styky se zahraničím:

- zvážit výši prostředků, poskytovaných na zahraniční styky s ohledem na úkoly, vyplývající z aplikování závěrů KBSE;

- přezkoumat směrnici federálního ministerstva financí z r. 1974 o stanovení denní diety zahraničním delegátům, přijímaným v rámci dohod, aby negativně neovlivňovala úroveň čs. KŠVIS;

- přezkoumat také směrnici federálního ministerstva financí o tuzemských platech pracovníků, odjíždějících na dlouhodobé pobyty do socialistických států, aby neznevýhodňovala pracovní cesty do socialistických zemí oproti cestám do kapitalistických států;

- koordinovat na federální úrovni pružným způsobem nákup zahraničních licencí pro výrobu a účelný provoz nejmodernějších zařízení v oblasti kultury, školství, vědy a zdravotnictví, příp. vytvořit nebo obnovit komise expertů pro takové nákupy, aby byly vyloučeny individuální zájmy a nákupy sloužily výhradně potřebám socialistické společnosti;

- dále se doporučuje vytvořit instituci disponující ústředním informačním systémem, který by soustřeďoval, zpracovával, vyhodnocoval a zúčastněným resortům poskytoval potřebné informace z oblasti kulturních, školských, vědeckých a zdravotnických styků.

x x x

Při realizaci výsledků KBSE budeme vycházet z toho, že v současném, třídně rozděleném světě i nadále pokračuje nesmiřitelný boj mezi socialismem a kapitalismem, jehož těžiště se stále více přesouvá do ideologické oblasti.

V boji dvou protikladných ideologií v souvislosti s procesem uvolňování napětí a KBSE bude i naše propaganda a agitace účinně napomáhat prosazování prvořadých politických zájmů socialistických zemí a současně výrazně přispívat k tomu, aby proces uvolňování napětí dostával stále širší materiální základnu a stal se trvalým a nezvratným. Půjde o účinnou a aktivní agitační a propagandistickou činnost využívající všech úspěchů reálného socialismu jako např. zabezpečení práv a životních jistot pracujících, sociální vymoženosti, hospodářské výsledky, rozvoj vědy, školství, kultury apod., za účelem ještě efektivnějšího propagování myšlenek socialismu na Západě. Zároveň odhalovat a bojovat proti snahám deformovaně interpretovat výsledky KBSE zejména v tzv. humanitárních otázkách se strany odpůrců uvolňování napětí, tak i proti antikomunistické, antisovětské a protimírové činnosti maoistického vedení KS Číny.

Takový přístup bude nesporně klást na naši ideologickou frontu mnohem vyšší nároky, což předpokládá uskutečnění konkrétních kroků vedoucích ke zvýšení účinnosti ideologického působení jak uvnitř státu, tak i do zahraničí. Za tím účelem

budě třeba také zlepšovat celkovou účinnost působení masově sdělovacích prostředků a zvýšit jejich politickou i profesionální úroveň a pohotovost. V tomto smyslu bude zaměřena i celková naše propagační a agitační práce.